

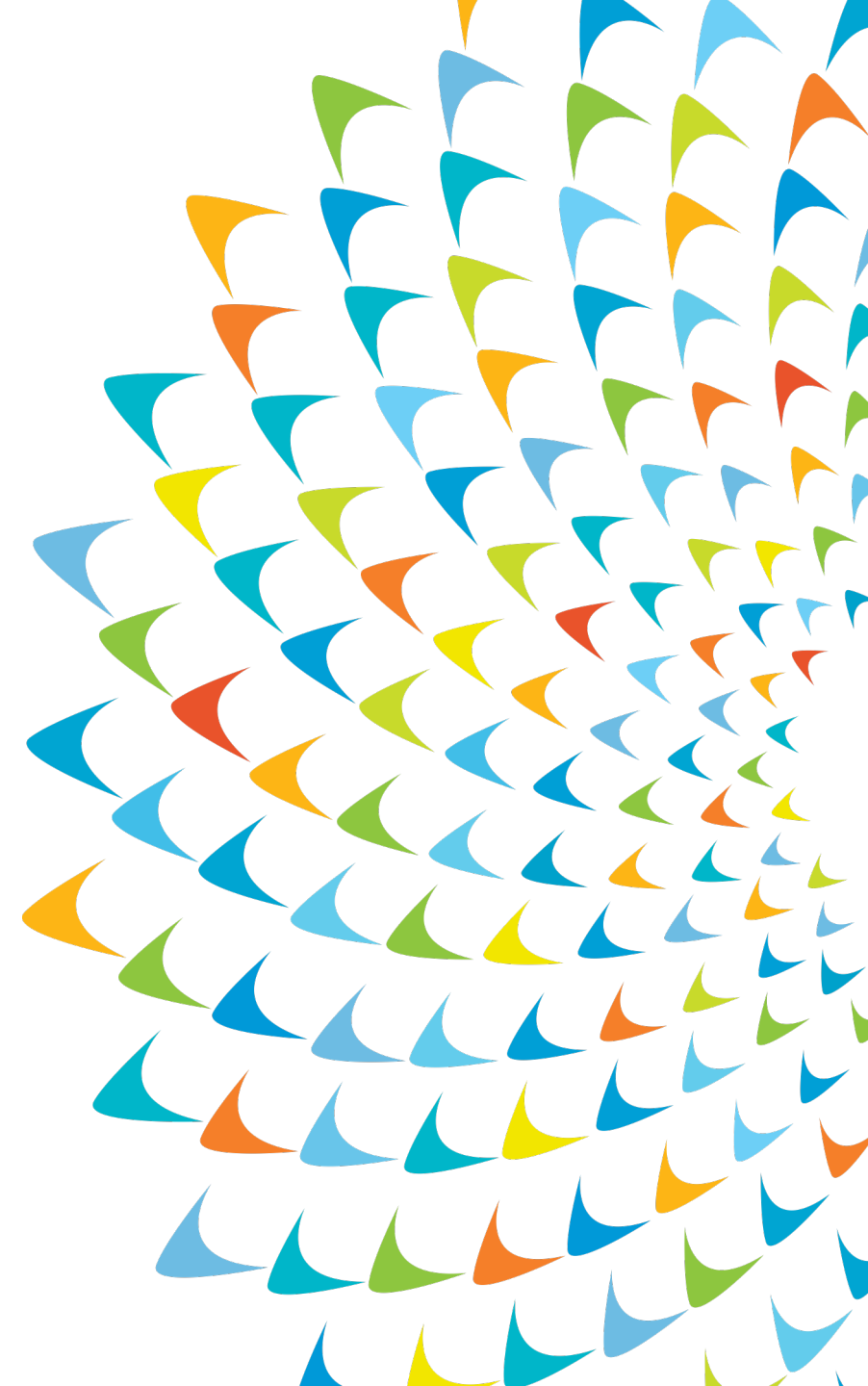
МОНГОЛ УЛСАД ИААН-ИЙН ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ САЙЖРУУЛЖ, ХУРДАСГАХ НЬ

**Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгж (ИААН)-ийн
хөтөлбөр сэдэвт танхимын сургалт**

**Хэсэг 6: Эрсдэлийн нэгдсэн удирдлага, эрсдэлийн
зураглалын үйл явцын танилцуулга**

Деннис Капистрано Пантасико

2024 оны дөрөвдүгээр сарын 29-30

Зорилтууд

Дэмжлэг

Бодлоготой холбоотой томоохон эрсдэлтэй хэсгүүдийг тодорхойлж, үнэлэлт дүгнэлт өгөх замаар гаалийн засаглалын үүргийг дэмжих.

Сайжруулах

Илүү мэдээлэлтэй шийдвэр гаргах замаар эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог сайжруулах

Бэхжүүлэх

Түнш төрийн агентлагууд (ТТА)-тай түншлэлээ бэхжүүлэх

Сайжруулах

Хүмүүс, төрийн өмч, ашиг сонирхлыг хамгаалах төрийн албаны чадавхийг бэхжүүлэх замаар менежментийг сайжруулах.

Эрсдэлийн удирдлагын нэгдсэн стратеги

Хэрэглэх	Хил дээр комплайнсын зөрчлийн эрсдлийг зохицуулах стандарт аргачлалыг ашиглах
Бэхжүүлэх	Зохицуулагч байгууллагуудын зах зээлийн тандалт, хууль хэрэгжүүлэх тогтолцоонд импортын комплайнсын журмын үүргийг бэхжүүлэх
Нэгтгэх	Зохицуулалтын бүх зорилго, холбогдох ТХЗ-уудыг дэмжихийн тулд холбогдох зохицуулалтын тогтолцооны хил дээр хэрэгжиж буй импортын комплайнсын үйл явцыг нэгтгэх.
Баталгаажуулах	Хилийн хяналтад оролцдог бүх зохицуулагч байгууллагуудын эрсдэлийн удирдлагын үйл явцын үр ашигтай уялдаа холбоог хангах; тохиромжтой үед
Нэгтгэх	Хилийн хяналт дахь эрсдэлийн удирдлагыг нэг цонх зэрэг худалдааг хөнгөвчлөх бусад хэрэгслүүдтэй нэгтгэх

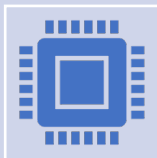
Нэгдсэн аргын ашиг тус

Эрсдэлд тэсвэртэй байдлыг тодорхойлох, комплайнсын зөрчлийн эрсдлийг удирдах зорилгоор хил дээрх эрсдэлийн удирдлагын нийтлэг хэл, үйл явцыг бий болгодог.

Зохицуулагч байгууллагуудын хамтын ажиллагааг илүү үр дүнтэй болгож, хилийн хяналтад оролцдог байгууллагуудын эрсдэл, үр дүнгийн уялдаа холбоог харгалзан үзэх, нийтлэг өгөгдлийн загварыг ашиглах, эрсдлийн профайл, дагаж мөрдөх дүрмийг боловсруулахад хамтран ажиллах боломжийг олгодог.

Зохицуулагч байгууллагууд эрсдэлийн профайлыг боловсруулж, хэрэгжүүлэхдээ эрсдэлийн удирдлагын туршлага, мэдээллийн технологийн дэд бүтэц, програм хангамжийн хэрэгсэл, процессыг хуваалцах боломжийг олгох замаар зохицуулах агентлагуудын нөөцийг хэмнэнэ.

Гааль-ТТА түншлэлийн хамрах хүрээ

ААН-ийн зохицуулалтын эрсдэл

ААН-ийн эрсдэл	Зохицуулалтын тогтолцооны эрсдэл
Импортын бүтээгдэхүүн дүрэм журамд нийцэхгүй байх	Үйлдвэрлэлийн процесст чанар муутай бүтээгдэхүүн ашиглах, үйлдвэрлэлийн процесст аюултай бүтээгдэхүүнийг ашиглах
Нийлүүлэгчийн асуудал, тэр дундаа нийлүүлэлт хийхгүй байх асуудал	Зах зээл дээр импортын бүтээгдэхүүний хомсдол
Тээврийн саатал болон боомтуудад саатал үүсэх	Чухал бизнесүүдийн нийлүүлэлтийн сүлжээ тасалдар
Дамжин өнгөрөх барааг алдах, гэмтээх	Импортлогчид дампуурах
Ачааны машин эвдрэх	Энэ салбарт тээврийн дэд бүтэц байхгүй
Боомт дээрх осол	Ажил дээрх гэмтэл авах

ЭХ СУРВАЛЖ: АЮУЛГҮЙ, ҮР АШИГТАЙ ХУДАЛДААНЫ ЭРСДЭЛИЙГ УДИРДАХ НЬ – ИТС БОЛОН
UNECE, 2022 ОНЫ 8-Р САР

ТХЗ-д тулгарах эрсдэл

ТХЗ	Зохицуулалтын тогтолцооны зорилго	Эрсдэл (жишээ)
Дэлхий даяар ядуурлыг бүх хэлбэрээр нь устгах	Хүнсний аюулгүй байдал: ядуу, эмзэг бүлгийн хүмүүст зориулан хүнсний бэлэн байдлыг хангах	Хүнсний үнэ өндөр, нэн шаардлагатай хүнсний бүтээгдэхүүний хомсдол
	Тээвэрлэлт: ядуу болон эмзэг бүлгийн хүмүүст тээврийн хүртээмжтэй байх	Газрын тосны үнийн өсөлт
	Хөдөө аж ахуй: цочролд тэсвэртэй байдлыг нэмэгдүүлэх (цаг уур, эдийн засаг)	Төслийг хэрэгжүүлэх хугацааг хойшлуулах нь тэсвэртэй байдлыг нэмэгдүүлэхэд зайлшгүй шаардлагатай
Өлсгөлөнг зогсоож, хүнсний аюулгүй байдлыг хангаж, тогтвортой хөдөө аж ахуйг дэмжих	Хүнсний аюулгүй байдал: Хүнсний худалдааг нэмэгдүүлнэ	Дотоодын мөнгөн тэмдэгтийн ханшийн уналт
	Тээвэрлэлт: Хүнсний бүтээгдэхүүний үр ашигтай тээвэрлэлтийг хангах	Боомтуудын дэд бүтцийн хомсдол
	Хөдөө аж ахуй: хөдөө аж ахуйн шинэ фермүүд болон эдийн засгийн операторуудыг дэмжих	Мэргэжилтэн дутмаг

Эрсдэлийн удирдлагын нэгдсэн тогтолцоог бий болгох

Гаалийн байгууллагад нэгдсэн мэдээллийн багц бүрдүүлэх, оролцох сонирхлоо илэрхийлсэн ТТА-ыг тодорхойлох

Эрсдэлийн менежмент нь стратегийн төлөвлөгөөний нэг хэсэг байх ёстой

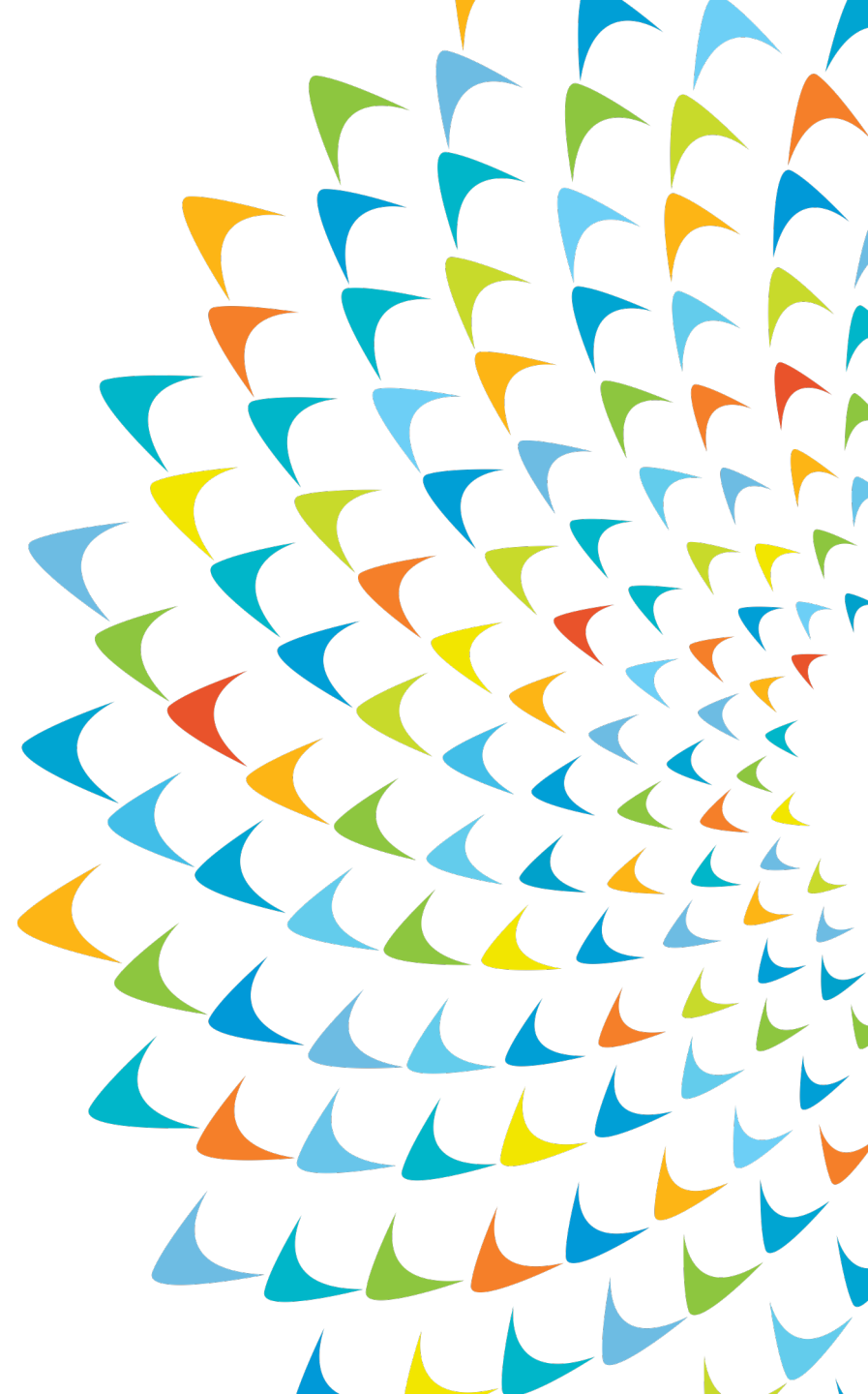
Институцийн болон комплайнсын эрсдэлийг цогцоор нь авч үзэх ёстой

Гаалийн байгууллагын үйл ажиллагааны болон стратегийн зорилтуудын үр дүн, ерөнхий гүйцэтгэлийг хянахын тулд дүн шинжилгээ хийх гол үзүүлэлтүүдийг бий болгох ёстой.

ИААН хөтөлбөрийн
эрсдэлийн зураглалын үйл
явц

Эрсдэлийн зураглалын үйл явц

Алхам 1:	ААН-ийн бизнесийн талаархи ойлголт
Алхам 2:	Гаалийн байгууллагын зорилгыг тодорхой болгох
Алхам 3:	Эрсдэлийг тодорхойлох (Гаалийн зорилгод нөлөөлж болзошгүй эрсдэлүүд)
Алхам 4	Эрсдэлийг үнэлэх (аль эрсдэл нь хамгийн чухал)
Алхам 5	Эрсдэлд хариу үйлдэл үзүүлэх. Үлдсэн эрсдэлийг яах вэ?

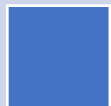
Бизнесийн тухай ойлголт

Бизнесийг ойлгохдоо дотоод болон гадаад үйл явц дээр суурилсан ААН-ийн үйл явцын талаар тодорхой ойлголттой болох нь чухал юм

Дотоод эх сурвалж нь НӨАТ эсвэл түнш төрийн байгууллагуудын бусад мэдээлэл байж болно. Экспорт, импортын мэдүүлгийн түүхэн мэдээлэл, өмнөх аудитын тайлан, гаалийн зөвшөөрлийн бүртгэл, тандалтын мэдээллийн сан

Гадаад эх сурвалж нь худалдаа аж үйлдвэрийн танхим, статистик, нийтэлсэн жилийн тайлан, операторын вэбсайт болон томилогдсон ААН-ийн албан тушаалтнаас байж болно.

Хүлээн авсан мэдээллийг зохих ёсоор баримтжуулж, бүртгэх нь чухал юм

Өргөдлийн үнэлгээ

Эрсдэл хамааралтай эсэхийг гаалийн зорилгыг харгалзан дүгнэх ёстой

Өөрийгөө үнэлэх асуумжаар үнэлж, дотоод болон гадаад эх сурвалжтай харьцуулж шалгах замаар өгсөн мэдээллийг баталгаажуулна.

Гаалийн байгууллага зөвшөөрөл олгох явцад өргөдөл гаргагчтай нягт хамтран ажиллах техникийн мэргэжилтэн, ажилтнуудаас бүрдсэн багийг томилж болно.

ААН нь ИААН хөтөлбөрийн шаардлага, олгох давуу талын талаар нэгдсэн ойлголттой байгааг тодорхойлох

Эрсдэлийг тодорхойлох

Болзошгүй эрсдэл нь тухайн ААН-тэй холбоогүй. Болзошгүй эрсдлийн тооллогыг заавал тухай бүр хийх шаардлагагүй, үүнийг нэг удаа хийж, дараагийн бүх тохиолдолд ашиглаж болно.

Журам дахь эрсдэлийн үзүүлэлтүүд болон холбогдох анхаарал хандуулах цэгүүд нь болзошгүй эрсдлийг бүрдүүлдэг.

ААН-ийн сонгосон нөхцөл байдал/журмын дагуу гарч болзошгүй эрсдэлтэй холбоотой мэдээлэлд анхаарлаа хандуулах хэрэгтэй.

Эрсдэлийг үнэлэх

3-р алхамд тодорхойлсон эрсдэлүүдийг том дүр зураг болгон эрсдэлийг нэгтгэн үнэлж, эрсдлийн хоорондын хамаарлыг ач холбогдлын хувьд тогтооно.

ААН нь тодорхойлогдсон эрсдэлийг шийдвэрлэх арга хэмжээг хэр зэрэг авч хэрэгжүүлснийг тодорхойлох нь чухал юм

Нэмэлт эрсдэлүүдийг хамааралтай гэж тодорхойлж, үнэлсний дараа тэдгээрийг эрсдэлийн профайл дээр бүх чухал эрсдэлийн бүрэн зураглал болгон байрлуулж болно.

Эрсдэлийн үнэлгээ нь үргэлж тоон шинж чанартай байдаггүй ч эрсдэлийн зураглал нь эрсдэлийн орчинд тодорхой хэмжээний ил тод байдлыг хангана.

Эрсдлийн үнэлгээнд орчин үеийн технологийг ашиглах

AI-д суурилсан үр ашиг	<p>Мэдээллийг автоматжуулах: Гараар оруулах алдааг багасгаж, ухаалаг баримт бичгийг боловсруулснаар цаг хэмнэнэ.</p> <p>Бодит цагийн хяналт: Тээвэрлэлтийн бүрэн харагдах байдлыг олж, болзошгүй асуудлуудыг идэвхтэй тодорхойлох</p>
Өргөтгөсөн комплайнс	<p>CDS-д нийцсэн шийдлүүд: Гаалийн мэдүүлэг нь зохицуулалтын бүх шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг баталгаажуулах</p> <p>Баталгаажуулалтын өмнөх шалгалтууд: AI-аар ажилладаг өгөгдлийн баталгаажуулалтын тусламжтайгаар нарийвчлалыг баталгаажуулж, эрсдлийг бууруулна.</p>
Өгөгдөлд тулгуурласан ойлголтууд	<p>Мэдээлэлтэй шийдвэр гаргах: Сайжруулах чиглэлүүдийг тодорхойлж, экспортын стратегийг оновчтой болгох.</p> <p>Сайжруулсан гүйцэтгэл: Гол хэмжүүрүүдийг хянаж, гаалийн гүйлгээний үр нөлөөг хэмжинэ</p>
Тусгай дэмжлэг	<p>Тусгайлсан дэмжлэг: Тодорхой хэрэгцээ, сорилтод тулгуурлан тусгайлсан дэмжлэг авах.</p> <p>Байнгын тусламж: Мэргэжилтнүүдийн зөвлөгөө, алдааг олж засварлах</p>

Эрсдэлд хариу арга хэмжээ авах

Эрсдэлд хүлээн зөвшөөрөх	Зарим эрсдэлээс зайлсхийх боломжгүй, зарим эрсдэлийг бодитоор, боломжийн зардлаар тэг магадлалтай болгон бууруулж болно.
Эрсдэлийг шийдвэрлэх	Эрсдэлийг шийдвэрлэх замаар ИААН хөтөлбөрийн зорилгод хүрэхийн тулд хүлээн зөвшөөрөгдсөн эрсдэлийн магадлал ба/эсвэл нөлөөллийг өөрчлөх зорилготой.
Эрсдлийг шилжүүлэх	ААН нь аль хэдийн итгэмжлэгдсэн түнш болсон хяналтын компанид зөвшөөрөлгүй нэвтрэх эрсдэлийг шилжүүлж болно.
Эрсдэлийг зогсоох	Хүчтэй хяналт ба/эсвэл тогтмол аудит хийх эсвэл тухайн статус олгохгүй байх замаар эрсдэлээс зайлсхийх боломжтой.

Баярлалаа

